

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัย ได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการศึกษาวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

1. สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ

2. ผลการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ผลการพัฒนา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเนินลาดวิทยา การดำเนินงานเน้นการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นหลัก มีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติ ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แนวทาง และวางแผนงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้ร่วมวิจัยได้ประชุม

ปรึกษาหารือ และตกลงพิจารณาด้านที่อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารวิชาการ ใช้กิจกรรมปรับปรุงหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ใช้กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ใช้กิจกรรมกีฬา และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ใช้กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพ เพื่อให้ได้ตามการประเมินภายนอกของ สำนักมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งการจัดกิจกรรมนั้น ได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หาข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเองแล้วนำมาเปรียบเทียบ สรุปเป็นความคิดรวบยอดด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสนใจ ถึงแม้ว่าบางกิจกรรมต้องใช้เวลาที่กำหนดบ้างเล็กน้อย เพราะยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรม โดยเฉพาะการระดมสมอง การอภิปรายผลการดำเนินงาน ผลการจัดกิจกรรมทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนของ โรงเรียนเนินลาดวิทยาเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ปกครอง และชุมชน พอใจต่อการบริหาร โรงเรียน ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปรากฏผลวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จากการสอบถาม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ โดย

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 8 การประสานงานความร่วมมือ สร้างความเข้าใจกับประชาชนทั่วไป และผู้ปกครอง นักเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญในการศึกษาของนักเรียน ข้อ 12 การสนับสนุนและเสริมสร้าง

แรงจูงใจให้สถานศึกษาเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ข้อ 4 และการสนับสนุนให้สถานศึกษา สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 6 การสนับสนุน ช่วยเหลือการจัดหารายได้ และผลประโยชน์ของสถานศึกษา ข้อ 4 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา และ ข้อ 5 การสนับสนุนให้สถานศึกษาระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 6 ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และก้าวหน้าในวิชาชีพ ข้อ 5 ส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบ จรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ และ ข้อ 8 ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้มีการศึกษาหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ข้อ 8 การร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อสืบสานจารีต ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่นและของชาติ ข้อ 9 การช่วยสรรหาบุคคลในท้องถิ่นมาร่วมรับผิดชอบการจัดกิจกรรมเสริมของสถานศึกษา และข้อ 10 สนับสนุนให้สถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน

ซึ่งกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้พยายามหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุง ทุกด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้ทุกด้านได้รับค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยทุกคนมีข้อสรุปร่วมกันคือ โรงเรียนเนินลาดวิทยา ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากกว่านี้ และควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนเนินลาดวิทยา เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพ ทำให้โรงเรียน เป็นที่ยอมรับ ศรัทธาของผู้ปกครองและชุมชน ต่อไป

2. ผลการพัฒนา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร โรงเรียนเนินลาดวิทยา การดำเนินงานเน้นการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นหลัก มีขั้นตอนในการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติ ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมระดมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แนวทาง และวางแผนงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมปรึกษาหารือ และตกลงพิจารณาด้านที่อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารวิชาการ ใช้กิจกรรมปรับปรุงหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นของ โรงเรียน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ใช้กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ใช้กิจกรรมกีฬา และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ใช้กิจกรรมตรวจสุขภาพ เพื่อให้ได้ตามการประเมินภายนอกของ สำนักมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งการจัดกิจกรรมนั้น ได้กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หาข้อมูลต่างๆ ด้วยตนเองแล้วนำมาเปรียบเทียบ สรุปเป็นความคิดรวบยอด ด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสนใจ ถึงแม้ว่าบางกิจกรรมต้องใช้เวลาที่กำหนดบ้างเล็กน้อย เพราะยังไม่คุ้นเคยกับกิจกรรม โดยเฉพาะการระดมสมอง และการอภิปรายผลการดำเนินงาน

ผลจากการดำเนินการ หลังจบการดำเนินการพัฒนา ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group Interview) แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลมา อภิปราย วิเคราะห์ วิเคราะห์ ซึ่งเป็นการสะท้อนผล (Reflect) การปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบสิ่งที่เป็นปัญหาคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ คู่มือการปฏิบัติการเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน เป็นต้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จึงได้ลงความเห็นว่าจะต้องดำเนินการปรับปรุงพัฒนา คือ กำหนดแนวทางในการพัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษา โดยให้วิทยากร มุ่งเน้นให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา โดยหยิบยกสภาพและสถานการณ์ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถมองเห็นแนวทางการและสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ : AIC มีเป้าหมาย เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ร่วมกันกำหนดกรอบในวิจัย ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการจัดกิจกรรม เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น ได้แก่ 1) ด้านการบริหารวิชาการ ใช้กิจกรรมปรับปรุงหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ใช้กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ใช้กิจกรรมกีฬา และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป ใช้กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพ พบว่า ผู้ร่วมวิจัย มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนี้

กิจกรรมปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น โดยภูมิปัญญาชุมชนจากวัสดุท้องถิ่น โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมจัดหาวัสดุและทำหน้าที่วิทยากรสอนทำกระทง เพื่อลอยตามประเพณี โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทุกคน มีความกระตือรือร้นและยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ ทำให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีความพึงพอใจ ที่ได้ทำกิจกรรมกระทงจากภูมิปัญญาชุมชน ร่วมกันมากยิ่งขึ้น

กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมาย เพื่อให้นักเรียนรู้จักความพอดี พอกิน พอประมาณ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทุกคน ได้รับประโยชน์ จากกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โดยทุกคน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้

กิจกรรมแข่งขันกีฬา มีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย ของนักเรียน และประชาชนทุกคนในชุมชนและเพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ โดยกลุ่มผู้วิจัย นักเรียน และชุมชน ได้ร่วมแข่งขันกีฬา เป็นประโยชน์ต่อเด็ก เป็นประโยชน์ต่อครู และต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิจกรรมตรวจสอบสุขภาพ มีเป้าหมาย เพื่อส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบสุขภาพประจำปีของเด็กนักเรียน ณ สถานอนามัยตำบลห้วยเม็ก และเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งผู้ปกครองนักเรียน พึงพอใจกิจกรรมนี้มาก

ผลที่เกิดจากการดำเนินการพัฒนา พบว่า ผลการดำเนินการในแต่ละกิจกรรม ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ทำให้

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจ และความผูกพันที่ดีต่อกันระหว่าง โรงเรียน และชุมชนมากขึ้น

สรุป ผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มวิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเนินลาดวิทยา มีการพัฒนาดีขึ้นตามลำดับ เนื่องจากกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาการมีส่วนร่วม โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) จนทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยเฉพาะ การจัดกิจกรรมการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดีขึ้นตามลำดับ และทำให้การวิจัยในครั้งนี้บรรลุตามกรอบพัฒนาที่วางไว้

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร โรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหาร โรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จากการสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า โดยภาพรวมมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาไว้ว่า ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดว่า ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องในแต่ละสภาพของท้องถิ่น เช่น ปรับปรุงแบบรายงานผลนักเรียน

ปรับปรุงสมุคประจำตัวนักเรียน ปรับปรุงวิธีการวัด ประเมินผลของนักเรียน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 1) ตลอดทั้งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2546 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา อย่างน้อยสถานศึกษาละเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย ผู้แทนของผู้ปกครองของนักเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุและหรือองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นกรรมการ และเลขานุการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่สำคัญ 12 ประการ คือ 1) กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา 2) ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น 4) กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน 6) ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กมีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ 7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเกี่ยวกับวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา 8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านรวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของชาติ 9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น 10) ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของการศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน 11) แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร 12) ปฏิบัติการอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษานั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 15) ซึ่งผลจากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเนินลาดวิทยา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนเนินลาดวิทยา ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน และไม่คอยเห็นความสำคัญของบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โรงเรียน ผู้บริหาร โรงเรียน ครู และชุมชน ควรเข้ามา

ให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา และพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนเนินลาด ให้อยู่ในระดับมาก เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาท หน้าที่ตามที่ได้รับ มอบหมาย สามารถบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับจาก ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนต่อไป

2. จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ บริหาร โรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า โดยรวม และเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดย

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการฯ อยู่ใน ระดับปานกลาง โดยเฉพาะข้อที่มีส่วนร่วมสามอันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อ 10 การศึกษาข้อมูลเด็กที่ มีความพิการ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ข้อ 11 การให้การสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และข้อ 13 การรับรองและสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้นจึงควร พัฒนาด้านการบริหารวิชาการ เพื่อให้ได้รับการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการฯ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีส่วนร่วมสามอันดับสุดท้าย โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียนเนินลาดวิทยา ควรขอร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อมาช่วยสนับสนุนเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และอาจขอ ความร่วมมือจากชุมชน ให้การสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนให้แก่เด็กด้อยโอกาส เป็นต้น

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการฯ อยู่ใน ระดับปานกลาง โดยเฉพาะข้อที่มีส่วนร่วมสามอันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อ 2 การศึกษาวิเคราะห์ การจัดทำงบประมาณของสถานศึกษา ข้อ 7 การให้ความเห็นชอบการจัดทำรายงานทางการเงิน และงบการเงินของสถานศึกษา และข้อ 8 การกำกับ ติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับงบประมาณ ของสถานศึกษา ดังนั้นจึงควรพัฒนาด้านการบริหารงบประมาณ เพื่อให้ได้รับการมีส่วนร่วม จากคณะกรรมการฯ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีส่วนร่วมสามอันดับสุดท้าย โดย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเนินลาดวิทยา ควรขอร่วมมือจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อมาให้เข้าใจเกี่ยวกับการ จัดทำงบประมาณของสถานศึกษา เป็นต้น

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการฯ อยู่ใน ระดับปานกลาง โดยเฉพาะข้อที่มีส่วนร่วมสามอันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อ 10 เสนอความต้องการ

จำนวนและอัตราตำแหน่งของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา ข้อ 11 การรายงานผลสำเร็จของสถานศึกษาให้ชุมชนทราบ และข้อ 12 และการร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามความจำเป็นเหมาะสม ดังนั้นจึงควรพัฒนาด้านการบริหารงานบุคคล เพื่อให้ได้รับการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการฯ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีส่วนร่วมสามอันดับสุดท้าย โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเนินลาดวิทยา ควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 หรือองค์การบริหารส่วนตำบลคำหม้อดแก้ว ให้จัดส่งบุคลากรทางการศึกษา มาช่วยการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน เป็นต้น

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการฯ อยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะข้อที่มีส่วนร่วมสามอันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อ 6 การร่วมปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ข้อ 11 การรายงานผลสำเร็จของสถานศึกษาให้ชุมชนทราบ และข้อ 12 การร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายต่าง ๆ ของสถานศึกษาตามความจำเป็นเหมาะสม ดังนั้นจึงควรพัฒนาด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้ได้รับการมีส่วนร่วมจากคณะกรรมการฯ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะข้อที่มีส่วนร่วมสามอันดับสุดท้าย โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเนินลาดวิทยา ควรขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้มาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เป็นต้น

3. ผลการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเนินลาดวิทยา โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) คือ 1) ขั้นตอนการสร้างความรู้ (A) 2) ขั้นตอนการสร้างแนวการพัฒนา (I) 3) ขั้นตอนการสร้างแนวปฏิบัติ (C) เพื่อให้เป็นไปตาม บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎกระทรวงว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้เป็นไปตามสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มาตรฐานที่ 14 “สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา” โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเนินลาดวิทยา ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม/โครงการ การติดตามและประเมินผล สรุปผลการวิจัยในการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็น คือการจัดกิจกรรมบริหารจัดการศึกษา ผลที่ได้รับ สามารถพัฒนา การดำเนินการการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เป็นอย่างดี เพราะการทำงานเกิดจากการมีส่วนร่วม

ของทุกฝ่าย ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคน การทำงานมีการวางแผนและปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ได้แก่ ปรับปรุงหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียน กิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมกีฬา และกิจกรรมตรวจสอบคุณภาพ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็น ได้ชัด และทำให้การวิจัยในครั้งนี้ บรรลุตามกรอบพัฒนาที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ไปใช้ จะต้องให้ ความสำคัญตั้งแต่กระบวนการศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนเนินลาดวิทยา เพื่อให้เกิดความ เข้าใจในบริบทของโรงเรียน ให้มากที่สุด

1.2 จากการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน การบริหาร โรงเรียนเนินลาดวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวม และเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหาร งบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเนินลาดวิทยา ควรเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการบริหาร โรงเรียน เนินลาดวิทยาในทุก ๆ ด้าน เพื่อพัฒนาให้กระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการฯ อยู่ใน ระดับมาก หรือมากที่สุด ซึ่งจะเกิดประ โยชน์ต่อโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) ไปใช้ในการพัฒนาการ มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านอื่น ๆ เช่น การระดมความคิดจาก ชุมชน เพื่อจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพ

2.2 ควรวิจัย บทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึง บทบาท หน้าที่ของตน